

ANNE VE OĞLU

KIZ KAÇIRMA

Evet, Pieter Paulus Rubens daha on üç yaşındayken, ana dilinden başka altı dil daha biliyordu. Bunda, o güne kadar ailesiyle birlikte geçirdiği maceralı hayatın büyük bir payı vardı.

Babası Johannes Rubens, Anvers'in ileri gelen tüccar ailelerinden birinden geliyordu. Kendisi ticaretle uğraşmakla beraber, siyasete de atılmış, Kalvinistlerin en ateşli sözcülerinden biri olmuştu. Bu yüzden, Katolikler iktidara gelince, Almanya'ya kaçmak zorunda kaldı. Karısıyla, üç çocuğuyla beraber...

...yerleşti. Orange Prensi Sessiz Guillaume'un sürgünde bulunan karısı Saksonya Prensesi Anne'in hukuk ve malî müşaviri oldu. Yalnız, memleketinden ölüm tehlikesinden kaçarken, burada da, çok geçmeden, başka bir ölüm tehlikesiyle karşı karşıya geldi: Bu yabancıyı çekemeyenler onun Prenses Anne ile sevgiliğine dair dedikodular çıkardılar. O devirde de böyle bir dedikoduya konu olmak, insanı olüme kadar götürebilecek bir suçtu. Netekim, Johannes Rubens...

Bütün söylenenlerin bir iftiradan başka bir şey olmadığına tek inanan, Johannes'in karısıydı.

O sırada dördüncü çocuğuna gebeydi. Bedbaht kadın, kocasını kurtarmak için bir dişi kaplan gibi yılmadan savaştı. Aylarca hapisanede kocasının yanında yattı, az daha dördüncü çocuğu (bizim ressam Pieter Paulus Rubens) hapisanede dünyaya geliyordu. Kadının bu fedakârlığı karşısında, Johannes Rubens affa uğradı.

Pieter Paulus Rubens, böylece,

28 haziran 1577'de Slegen'de doğdu. Evde annesiyle, babasıyla Flamanca konuşurken okulda, mahalle arkadaşları arasında Almanca konuşuyordu, okuyup yazıyordu. 1587'de, babası ölüncce, annesi dört çocuğunu alıp Anvers'e döndü. O zamana kadar, siyasi karışıklıklar yatışmış, İspanyol idaresinin sıkı baskısı azalmıştı.

Rubens'in annesi bir halkın kızıydı. Güzel sanatları karşı merakı vardı. Çoğunun bir sanatkar yapmak istememekle birlikte, onun iyi bir kültür almasına da büyük önem veriyordu. Bunun...

için, Pieter'i şehrin en iyi okul- larından birine verdi. Böylece, ilerinin ressam Rubens'i, Anvers' teki İspanyollardan İspanyolca öğ- rendiği gibi, okulda da Latince, Fransızca, İngilizce, İtalyanca okumaya başladı. On üç yaşına geldiği zaman da, dediğimiz gibi, altı yabancı dil biliyordu.

Rubens'in, okulu bitirdiği o yıl, meslek olarak ressamlığı seçmek- te direnmesi üzerine, annesi onu şehrin tanınmış ressamlarından Adam van Noort'un yanına verdi. Rubens onun yanında, daha son- ra daha başka iki ressamın yan- ında on yıl çalıştı.

1600 yılında bir gün, yirmi üç yaşında bir delikanlı, ata binmiş, Anvers'ten İtalya'ya doğru yola çıkıyordu. O zamanlar bütün res-

samların Kâbesi Venedik'ti. Venedik, kuzeyden gelen bu kızılım- sını sarı saçlı, pembe yüzlü, koyu elâ gözlü, düzgün bıyıklı, sakallı delikanlıyı ilgiyle karşıladı. Yal- nız, ona en büyük itibarı, dâhi denebilecek kudrette bir ressam olduğunu anlayınca gösterdiler. Adı ağızdan ağza dolaşmaya baş- ladı. Bu arada, Mantua Dükü de onu sarayına çağırdı. Rubens, Mantua sarayında sekiz yıl kal- dı. Dük onu yalnız saray ressamı olarak tutmakla yetinmedi, onun- la arkadaş oldu. Ayrıca ona elçil- lik payesi de verdi. Paulus Ru- bens, bu sekiz yıl içinde, Vene- dik'e, Floransa'ya, Roma'ya da gi- derek Tiziano'nun, Tintoretto'nun eserlerini inceledi, Roma'nın sanat hazinelerinden yararlandı.

Elçi olarak da İspanya'ya gitti.

Rubens, İspanya'da bir yıl kal- dı, saray ressamı olarak çalıştı. İtalya'ya döndükten sonra da ge- ne gezilerine, incelemelerine de- vam etti. 1608'de, annesinin ağır hasta olduğunu haber alınca, memleketine döndü. Ne yazık ki annesi, o daha İtalya'dan yola çıktığı sırada ölmüştü. Rubens, Anvers'te, memleketin hükümdar- ları olan İspanyol Prensesi Isabel- la ile kocası Prens Albert'in sara- yında çalışmaya başladı.

Rubens iki kere evlenmiş, iki karısının da sanat dünyasına bir- binden güzel portrelerini hedi- ye etmiştir.

İlk karısı İsabella Brandt, An- vers'i bir avukatın kızıydı. 1609' da evlendiler, iki oğulları oldu. Bu ilk evliliği Rubens'in hayatın- da, gerek sanatı, gerek özel ya- şayışı bakımından en mutlu gün- leri olmuştur. Büyük ressam, sa- nat hayatının birinci dönemi sa- yılan, İtalya'ya gitmeden önceki yıllarda, kendisine ustalık eden Flaman ressamlarının etkisinden bütün bütün uzaklaşmış değildir. İtalya'da, İspanya'da yaptığı resim- ler ise, kişiliğinin damgasını ta- şıyan çok güçlü bir gelişme gös- termekle birlikte, gene de, özel-likle renklerdeki ağırlık bakımın- dan, daha sonraki eserleriyle öl- çülünce, ikinci derecede kalır. Anvers sarayının ressamı olup, bir yıl sonra da evlenerek, oraya artık temelli yerleşikten sonra başlayan üçüncü dönemde ise eserlerine dehasının bütün kud- retini dökmüştür: «Leucippe'nin Kızlarının Kaçırılması», «Ama- zonlar Savaşı», «Arslan Avı», «Kermes» gibi ünlü tabloları hep bu dönemin ürünleridir.

Rubens'in ilk karısı İsabella 1626'da öldü. Ressam, 1630'da, 53 yaşındayken, ikinci defa ev- lendi. Helene Fourmant on altı yaşında, Rubens'in eserlerine tam bir model olacak renkli, canlı, güzel bir kızdı. Bir oğulları, üç de kızları oldu. Üçüncü kızı ise Rubens öldükten sonra doğmuş- tur.

İkinci evliliğinden ölümüne ka- dar olan hayatı Rubens'in sanata- nda dördüncü dönem sayılır. Ressam bu dönemde bir öncekin- de olduğu gibi renk gücü, hacim dolgunluğu, düzen mükemmeliyeti bakımından gösterdiği aynı kud- rete üstelik bir de yumuşak bir incelik eklemiştir.

Flaman ressamlarının en büyü- ğü olarak kabul edilen Rubens'in çok genç bir yaşta ünü bütün Av- rupa'yı kaplamıştı. İtalya, İspan- ya, Anvers saraylarından sonra, Fransa, İngiltere saraylarında da çalıştı; bu arada, Marie De Me- dici'nin daveti üzerine Fransa'ya gidip Luxembourg Sarayının sa- lonlarını geniş ölçüde 21 tabloyla süsledi. İngiliz Kralı I. James de onu Londra'ya davet etti. Rubens orada White Hall'un şölen salon- larına tablolar yaptı.

Rubens, büyük bir yangında yanan 39 eseri de hesaba katı- lırsa, 500'ü gravür, karakalem re- sim olmak üzere, 1 000'e yakın resim yapmıştır ki, bunlardan bugün 100'ü Anvers'te, 73'ü Vi- yana'da, 62'si Madrid'de, geri kalanları da Londra, Paris, Mü- nich'tedir. O tarihte ressamın An- vers'teki atelyesini gezen Dani- markalı bir seyyah şöyle anlatı- yor:

«Rubens bir tablo üzerin- de çalışırken, bir yandan ona bir kitap okuyan birini dinliyor, bir yandan başka birine mektup yaz- dırıyor... Bu arada bizim sor- duklarımıza da cevap verdi.»

Rubens, 63 yıllık bir ömür- den sonra, huzur içinde hayata gözlerini yumdu. Son aylarda damla hastalığından sağ eli tut- maz hale gelmiş olmasına rag- men, sol eliyle yine çalışıyordu. En sonunda hastalık kalbine yü- rüdü. Pieter Paulus Rubens 30 Mayıs 1640'ta öldü.

HARMAN DÖNÜŞÜ

Hayat Büyük Ressamlar Ansiklopedisi: 12

Paulus Rubens

A

İLE kurulu toplanmış, kendilerince önemli bir konuyu ele almıştı. Davanın kahramanı on üç yaşında, sarı saçlı, ince yapılı bir çocuktur. Babası olmadığı için, ilk sözü annesi aldı: — Düşün yavrum, diyordu kadın. Bu yaşta yedi dil biliyorsun. Ana dilin Flamanca'dan başka Latince biliyorsun, İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca konuş- yorsun. Ressam olmak için bu kadar dil bilmeye lüzüm var mı? Belki İtal- yanca işine yarar. Halbuki, avukat olursan, büyük, ünlü bir hukuk adamı olursan bildiğin yabancı dillerle...

Büyüklardan biri, kadının sözünü keserek: — Elbette, dedi. Bu yaşta bu kadar dil bilmek kimseye nasip olamaz. Pieter, yavrum, her yabancı dil yeni bir anahtardır. Bunlarla türlü bilgi hazinelerinin kapisini açıp...

Pieter, kaşlarını çatmış, aygıda kusur etmemekle birlikte, söylenenleri dinlemediğini belli etmekten de geri kalmıyor, kırmızı kedi- cisinin püskülleriyle...

Ötekiler konuşular, konuşular. En sonunda sözü Pieter aldı:

— Dünyada sanki avukatlıktan başka bir meslek yokmuş gibi konuş- yorsunuz, dedi. Hukuk güzel bir meslek belki. Yalnız ben sevmiyorum. Sağ- larımın rengini nasıl sarıdan siyaha çeviremezsem, yaradılışımı da değiştiremem. Ressam olacağım ben. İstediyiniz; ünlü bir kişi olmasam, çok para kazanmasam, ben bunları ressamlıkta da elde ederim. Tarihte ünlü hukuk- çular olduğu gibi, onlardan çok daha büyük ressamlar da var. Sevmediğim bir meslekte başarı gösterebileceğimi ben hiç sanmıyorum. Ressam olursam, büyük bir istekle çalışacağım, birçok güzel eserler yaratacağım, Rubens adı- nı bütün dünyaya tanıtacağım...

Oclayı derin bir sessizlik kapladı. Büyüklere söyleyeceği söz kalmamıştı; son sözü evin delikanlısı söylemişti.

Pieter'in ressam olmasına karar verildi. Olaylar, Pieter'i yavaş yavaş değiştirdi. Dediği gibi, istekte, hevesle durma- dan, didinircesine çalıştı. Bugün elde kalmış yüzlerce eseri sanat hayatına bölgünürse görürür ki, ortalama, yirmi günde bir eser vermiştir.

HUSUSÎ DERS